วิจารณ์หนังสือ : Book reviews
จารึกม้วนไม้ไผ่กัวเตี้ยน รากปรัชญาจีนจากสุสานสมัยจ้านกั๋ว (郭店楚簡選譯)
(Guadian Bamboo Scroll Inscription Roots of Chinese philosophy from the Zhanguo period tomb)

พระธีรพล ณฏฺฐิโก[1],
พระครูศรีปัญญาวิกรม[2], จรัส ลีกา[3]
และ พระมหาประวิทย์ ธมฺมวโร[4],
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น[1,2,3,4]
PhraTerapon Buathong[1],
PhrakruSripanyavikrom[2], Jaras Leeka[3]
and PhraMahaPrawit Dhammavaro[4]
Mahachulalongkornrajavidyalayai University, KhonKaen Campus[1,2,3,4]
Corresponding Author, Email: benedit8263@gmail.com

****

บทคัดย่อ

บทวิจารณ์หนังสือนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอถึงหลักปรัชญาจีนที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมมนุษย์ที่มีต่อธรรมชาติ และการเรียนรู้จากธรรมชาติ เช่น น้ำ (ความยืดหยุ่น) ฟ้า (ความแกร่ง) ดิน (ความอ่อน) เมื่อน้ำ ฟ้า และดินเกื้อหนุนกันจึงสำเร็จเป็นธรรมชาติ และเมื่อพลังธรรมชาติเกื้อหนุนกันจึงสำเร็จเป็น หยิน และหยาง แล้วนำคุณสมบัติที่มีอยู่ในธรรมชาตินั้นๆ มาเป็นแนวทางพัฒนาตนเพื่อการเป็นนักปกครองที่ดีด้วยการสร้าง “จิตเคารพ” ต่อประชาชนด้วยความซื่อสัตย์ เพราะเหตุนี้ประชาชนจึงให้การสนับสนุน และศรัทธาในตัวผู้ปกครอง จนนำไปสู่ความมีระเบียบ และเกิดความสงบสุขในสังคม

คำสำคัญ: จารึก; ม้วนไม้ไผ่กัวเตี้ยน; ปรัชญาจีน; สุสานจ้านกั๋ว

---

* ได้รับบทความ: 28 สิงหาคม 2566; แก้ไขบทความ: 19 มิถุนายน 2567; ตอบรับตีพิมพ์: 29 มิถุนายน 2567
Received: 28 August 2023; Revised: 19 June 2024; Accepted: 29 June 2024

Abstract

Chinese philosophical principles, this book review, is an attempt to present principles related to human behavior toward nature. And learning from nature such as water (flexibility), sky (strength), and earth (softness). When water, sky, and earth support each other in terms of inter-connected, they become a natural law. And when the natural forces support each other, it becomes Yin and Yang and then brings the qualities that are in that nature. Become a guideline for developing oneself to be a good ruler by creating a "respectful mind" to the people with honesty, for this reason, the people will support and faith in parents until it leads in order to create great peace in society

Keywords: Inscription; Guotian Bamboo Scroll; Chinese Philosophy; Zhanguo's Tomb

บทนำ

หนังสือจารึกม้วนไม้ไผ่กัวเตี้ยน รากปรัชญาจีนจากสุสานสมัยจ้านกั๋ว ถอดความโดย ศาสตราจารย์ หวาง สือ แปลโดย นายชัชชล ไทยเขียว เลขที่ ISBN: 978-616-594-313-0 ชนิดปกแข็ง (หนังแท้) มีจำนวน 335 หน้า ราคา 1,460 บาท ขนาดหนังสือ B5 กระดาษถนอมสายตา พิมพ์สีบางหน้า สำนักพิมพ์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พิมพ์ครั้งที่ 1 เดือนปีที่พิมพ์ ธันวาคม 2565 ชื่อเรื่องต้นฉบับ 郭店楚簡選譯 เนื้อหาในหนังสือเป็นการนำเสนอปรัชญาการปกครองที่ขุดค้นพบจากสุสานสมัยจ้านกั๋ว ขุดค้นพบเมื่อเดือนตุลาคม ปี ค.ศ. 1993 ที่หมู่บ้านกัวเตี้ยน เมืองจิงเหมิน มณฑลหูเป่ย จารึกม้วนไม้ไผ่กัวเตี้ยนนี้คาดการณ์กันว่าน่าจะมีอายุประมาณ 475-221 ปีก่อนคริสต์ศักราช และจากการคาดการของนักวิชาการคาดว่าเอกสารที่ถูกค้นพบนี้ น่าจะมีอายุอยู่ในช่วงที่ลัทธิขงจื๊อกำลังก่อตัวขึ้นในเวลานั้น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้จารึกม้วนไม้ไผ่กัวเตี้ยนนี้น่าจะมีเนื้อหาที่ใกล้เคียงกับลัทธิขงจื๊อมากที่สุด เหตุผลที่เลือกหนังสือเล่มนี้มาวิจารณ์เพราะในบรรดาเอกสารโบราณที่มีการขุดค้นพบทั้งหมด มีเพียงม้วนไม้ไผ่แคว้นฉู่แห่งกัวเตี้ยนนี้ที่เก็บรักษาเอกสารยุคก่อนราชวงศ์ฉินค่อนข้างสมบูรณ์ที่สุด ทำให้เอกสารจารึกม้วนไม้ไผ่กัวเตี้ยนนี้มีคุณค่าในการที่จะนำมาวิจารณ์เพื่อศึกษาเรียนรู้ เพื่อให้ทราบถึงแนวคิดในด้านวัฒนธรรม การศึกษาอักษรโบราณ และที่สำคัญที่สุดคือได้ทราบถึงแนวคิดการปกครองผ่านประวัติศาสตร์ก่อนยุคราชวงศ์ฉิน เพราะการจารึกของชาวจีนในยุคแรกเริ่มนั้นเกิดขึ้นจากการที่บรรดานักปราชญ์เข้าใจกฎแห่งธรรมชาติแล้วบันทึกเป็นอักษรจารึกบนกระดองเต่าบ้างหรือม้วนไม้ไผ่บ้างเพื่อถ่ายทอดความรู้ให้แก่ชนรุ่นหลัง แต่หลังจากการล่มสลายของราชวงศ์โจวก็เกิดมีสำนักคิดอิสระเกิดขึ้นมากมาย เป็นเหตุให้คัมภีร์สำคัญๆ ทั้งหลายกระจัดกระจายไปคนละทิศคนละทาง และยังต้องมาพบกับกรณีเผาตำราของ

จักรพรรดิฉินซีฮ่องเต้ ก็ยิ่งทำให้สรรพศาสตร์ได้สูญหายไปเป็นจำนวนมาก แต่ก็ยังมีความโชคดีที่ชาวจีนบางกลุ่มมีอารยธรรมให้ความสำคัญกับการฝังศพโดยมักจะมีการนำข้าวของเครื่องใช้ที่สำคัญของผู้วายชนไปฝังรวมในสุสานด้วย จึงทำให้มีการขุดค้นพบจารึกม้วนไม้ไผ่กัวเตี้ยนเล่มนี้ เป็นความรู้ที่จะช่วยเติมเต็มคุณธรรมให้กับมนุษย์ชาติได้ไม่น้อย เหตุผลที่นำหนังสือเล่มนี้มาเพื่อวิจารณ์เพราะเห็นว่า เป็นหนังสือที่ทรงคุณค่าทางวิชาการที่ได้นำเสนอถึงความสัมพันธ์ของธรรมชาติ คือ น้ำ (ความยืดหยุ่น) ฟ้า (ความแกร่ง) ดิน (ความอ่อน) เมื่อน้ำ ฟ้า และดินเกื้อหนุนกันจึงสำเร็จเป็นธรรมชาติ และเมื่อพลังธรรมชาติเกื้อหนุนซึ่งกันและกันจึงสำเร็จเป็น หยิน และหยาง นอกจากนี้ยังได้นำเสนอวิธีการปกครองที่ดีเพื่อการเป็นผู้นำที่ดีจะต้องเป็นผู้ที่ระวังในเรื่องคำพูด และการดำรงตนอยู่ในความดีงามตามจารีตทางสังคม เพื่อเป็นแนวทางในการปกครองและเป็นตัวอย่างแก่ประชาชนของตน ซึ่งแนวคิดต่างๆ เหล่านี้สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการอยู่ร่วมกันในสังคมปัจจุบันได้

โครงสร้างของหนังสือ

หนังสือเรื่อง “จารึกม้วนไม้ไผ่กัวเตี้ยน รากปรัชญาจีนจากสุสานสมัยจ้านกั๋ว” ที่ขุดค้นพบเมื่อเดือนตุลาคม ปี ค.ศ. 1993 หมู่บ้านกัวเตี้ยน เมืองจิงเหมิน มณฑลหูเป่ย ถอดความโดยศาสตราจารย์หวาง สือ (王實) และที่ปรึกษาอักษรจีน ศาสตราจารย์โหลว อี่วเลี่ย (樓宇烈) แปลโดยนายชัชชล ไทยเขียว มีการแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ภาคซึ่งมีเนื้อหาสรุปได้ ดังนี้

ภาคที่ 1 จารึกม้วนไม้ไผ่กัวเตี้ยน รากปรัชญาจีนจากสุสานสมัยจ้านกั๋ว : เป็นการอธิบายถึงสภาวะที่เป็นที่สุดแห่งเอกภพ หรือที่เรามักจะได้ยินกันบ่อยในทางปรัชญาจีนคือ “เต้าหรือเต๋า” แล้วแต่การแปลของแต่ละสำนัก เต้าในความหมายของจารึกม้วนไม้ไผ่กัวเตี้ยนนั้นอธิบายว่า เป็นสภาวะที่เป็นไปเองของธรรมชาติเนื่องจากธรรมชาติไร้ความลำเอียง ไม่แก่งแย่ง ดังนั้นคำว่า “เต้าหรือเต๋า” นี้จึงใช้กับมนุษย์ในแง่ของศีลธรรมและได้เปรียบเทียบศีลธรรมกับธรรมชาติไว้น่าสนใจว่า “น้ำ” เปรียบเหมือนความยืดหยุ่น “ฟ้า” เปรียบเหมือนความแกร่ง “ดิน” เปรียบเหมือนความอ่อน และได้อธิบายถึงความเชื่อมโยงของธรรมชาติอย่างลึกซึ้งว่า “เมื่อฟ้าและดินเกื้อหนุนซึ่งกันจึงสำเร็จเป็นธรรมชาติ และเมื่อพลังธรรมชาติเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน จึงสำเร็จเป็นหยินและหยาง”เป็นพลังขับเคลื่อนสรรพสิ่งให้ดำเนินการด้วยปริมาณและวาระที่แน่นอนภายใต้ระบบอัตโนมัติอันไร้ความนึกคิดของธรรมชาติ แต่ภายหลังมามนุษย์มักชอบสมมุติบุคคลเป็นเทพเจ้าให้ผู้คนกราบไหว้ขอพร ถือเป็นการขัดฟันเฟืองของธรรมชาติ และแทรกแซงกฎแห่งกรรม เพราะก่อนที่มนุษย์จะสมมติตัวเองจนกายเป็นเทพเจ้าแทรกแซงกฎแห่งกรรมนั้น การกล่าวอธิบายกำเนิดของจักรวาลนั้นมาจากความเข้าใจความว่างสู่ความมี ซึ่งถูกอธิบายเป็นลำดับไว้ดังนี้ เมื่อหยินและหยางทำปฏิกิริยากันเกิดเป็น 4 สภาวะเรียกว่า “ซื่อเซี่ยง” และ 4 สภาวะนี้สามารถแตกออกเป็น 8 ภาวะเรียกว่า “ปากว้า” เป็นสัญลักษณ์ที่เป็นตัวแทนทั้งหมดในธรรมชาติดำเนินเป็นวัฏจักร

โดยไม่หน่าย เป็นมารดาของสรรพสิ่ง จึงไม่มีสิ่งใดสามารถสร้างหรือขัดขวางทำลายได้ วิญญูชนหรือผู้มีการศึกษาที่ดำเนินในวิถีแห่งเต๋า จึงถือว่าเป็นผู้ที่ครองตนอย่างสอดคล้องกับกฎแห่งธรรมชาติได้โดยสมบรูณ์ คือปกครองตามกฎแห่งธรรมชาติ ดังนั้นผู้ที่ดำเนินงานหรือผู้ปกครองที่ดีตามแนวคิดแบบเต๋า คือการดำเนินงานให้มีความสอดคล้องกับธรรมชาติ ไม่อวดอ้างตน และสามารถละอัตตาตัวเอง ไม่คิดเอาเองและสามารถดำเนินงานได้อย่างเที่ยงตรง จนสามารถวางระบบให้ดำเนินไปเองได้อย่างไม่สิ้นสุด ตามความเป็นไปของธรรมชาติที่ควรจะเป็น

ภาคที่ 2 จารึกม้วนไม้ไผ่กัวเตี้ยน รากปรัชญาจีนจากสุสานสมัยจ้านกั๋ว : หลังจากในส่วนแรกที่ได้พูดถึงหลักการใหญ่ของแนวคิดที่ปรากฏในบันทึกม้วนไม้ไผ่กัวเตี้ยนที่มีความเชื่อมโยงเต๋ากับศีลธรรมของผู้ปกครองที่ดีไปแล้ว ในภาคนี้จะอธิบายถึงกำเนิด วิธีจัดการปัญหา และความเสียสละ เพื่อส่วนรวมของผู้ปกครองที่ดี เพื่อที่จะเป็นแบบที่ดีให้กับประชาชนและสังคมจนเกิดเป็นเป็นสังคมที่ไร้ผู้กระทำความผิด โดยมีการอ้างอิงถึงคัมภีร์สำคัญเอาไว้คือคัมภีร์ซือจิง เป็นคัมภีร์ที่มีการบันทึกวิธีการปกครองที่นำเสนอไว้ในรูปแบบของบทกวี มีใจความตอนหนึ่งที่น่าสนใจว่า “หากผู้ครองแคว้นชี้แจงดีชั่วเป็นประจักษ์เพื่อสอนสั่งปวงประชา เมื่อนั้นปวงประชาก็จะไม่หลงทาง” จะเห็นว่าบทกวีดังกล่าวมีลักษณะของการสอดแทรกแนวคิดของผู้ปกครองผู้มีธรรมหรือ “จวินจื่อ” จวินแปลว่านายหรือขุน จื่อ แปลว่า บุตรชาย แต่ภายหลังคำนี้ถูกตีความว่าหมายถึงชนชั้นปกครองเพศชาย ผู้ได้รับการศึกษาและมีนัยว่าเป็นผู้ที่พร้อมด้วยศีลปัญญา และความสามารถ หรือหมายถึงผู้ครองแคว้นหรือผู้นำ และเหตุที่ผู้ปกครองต้องมีศีลกับปัญญาก็เพราะว่า หากเบื้องบนคือผู้ปกครองไม่มีความเด็ดขาดปวงประชาจะสับสน และหากเบื้องล่างอยู่ใต้บังคับบัญชาของผู้ไม่มีความเด็ดขาดเบื้องล่างก็จะไม่รู้หน้าที่ของตน เป็นเหตุให้ผู้ปกครองจะต้องเหนื่อยไม่รู้จักจบจักสิ้น เพราะนักปราชญ์เชื่อกันว่าปวงประชามักจะเอานายเป็นหัวใจ และผู้ปกครองต้องอาศัยปวงประชาเป็นร่างกาย หากหัวใจดีส่วนต่างๆ ของร่างกายก็จะทำงานดีไปด้วย แต่หากหัวใจทำงานได้ไม่ดีส่วนต่างๆ ของร่างกายก็จะได้รับผลกระทบไปด้วย จะเห็นว่าคุณธรรมนั้นมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับบุคคลเป็นแนวคิดโบราณที่เชื่อกันว่ามีมาก่อนยุคขงจื้อ และแนวคิดนี้ยังมีส่วนสำคัญที่ผลักดันให้เกิด “จิตเคารพ” ที่เป็นรากฐานที่ทำให้ผู้ปกครองมีคุณธรรม ความซื่อสัตย์ เป็นผลให้ผู้คนย่อมเข้าหาด้วยความศรัทธา และการสนับสนุน อีกทั้งปวงประชาก็จะไม่สับสน สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีระเบียบ แต่หากผู้ปกครองไร้ศักยภาพในการบริหารแผ่นดินขาดคุณธรรมแล้ว จะทำให้ขุนนางใหญ่ที่มีอิทธิพลในแผ่นดินหมดความศรัทธาในตัวผู้ปกครอง เริ่มสะสมทรัพย์ และกองกำลังอย่างไม่เกรงใจนาย มีคำกล่าวที่น่าสนใจว่า อย่าได้ให้พวกปัญญาเล็กทำลายเรื่องใหญ่ อย่าได้สำคัญหญิงชั้นต่ำกว่าชาย อย่าได้เชื่อคนรับใช้มากกว่าข้าหลวงผู้มีปัญญา และคุณธรรม

ภาคที่ 3 จารึกม้วนไม้ไผ่กัวเตี้ยน รากปรัชญาจีนจากสุสานสมัยจ้านกั๋ว : ในส่วนนี้จะกล่าวถึงแนวทางหรือวิธีการหรือการได้มาของความเป็นผู้ปกครองที่ดี โดยในบันทึกม้วนไม้ไผ่กัวเตี้ยนอธิบายว่า

นโยบายและการปกครองที่ดีนั้นเป็นผลมาจากการศึกษาที่ดี เชื่อกันว่าหากไม่สามารถบริหารบ้านเมืองให้ดีได้ ระบบการศึกษาก็จะไม่น่าเชื่อถือ ปวงประชาก็จะเสื่อมศรัทธาในผู้ปกครองคนนั้น คนจีนโบราณจึงเชื่อกันว่าหากศึกษาคัมภีร์โบราณจนถ่องแท้และเข้าใจอย่างลึกซึ้งแล้ว จะทำให้สามารถพัฒนาตนได้โดยไม่เหนื่อยหน่าย และสามารถครองตนให้อยู่ในศีลธรรมอย่างเข้มงวดดำเนินชีวิตในแต่ละจังหวะได้อย่างสอดคล้องกับกฎแห่งฟ้า และนอกจากการศึกษาแล้ววาจาของผู้ปกครองนั้นก็ต้องมีความละเอียดดั่งใยไหม คือ การแสดงหลักการที่ละเอียดอ่อนครอบคลุม กล่าวออกมาก็ต้องหนักแน่นดั่งเกลียวด้ายหนักแน่นน่าเชื่อถือ ต้องกระชับดั่งชิ้นผ้าสั้นกระชับได้ใจความ กล่าวออกมาต้องต่อเนื่องอย่างเส้นเชือก คือ ต้องเป็นหลักการที่อยู่เหนือกาลเวลา และต้องเอ่ยวาจาอย่างระวังดำรงตนอยู่ในจารีต เพราะคำพูดเพียงเล็กน้อยของผู้ปกครองย่อมมีอิทธิพลไปทั่วทั้งแผ่นดิน หากกล่าวผิดเล็กน้อยปวงประชาก็จะทำตามอย่างผิด ๆ ไปตามแก้ไขได้ยาก นอกจากนี้ผู้ปกครองยังต้องเป็นผู้ที่มีความประพฤติรอบคอบ อย่าผิดกรอบจากจารีต จึงกล่าวได้ว่าแนวทางหรือวิธีการที่ดีของผู้ปกครองที่ดีนั้นจะต้องเป็นผู้ที่ระวังทั้งเรื่องของคำพูดหรือวาจาและพฤติกรรมที่แสดงออกให้ดำรงตนอยู่ในความดีงามจารีตทางสังคมนั้น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการปกครอง และเป็นตัวอย่างแก่ปวงประชาชนของตนด้วย เพราะผู้นำนั้นนอกจากจะเป็นผู้ที่ถืออำนาจทางการปกครองแล้วยังถือว่าเป็นผู้ที่ชี้นำความคิดแก่ผู้คนด้วยคำสอน และแนะแนวิธีปฏิบัติแก่ผู้คนด้วยหลักการ และความซื่อตรงชัดเจน มีความหนักแน่นดั่งโลหะ และมีความละมุนดั่งเสียงหยก คือ สามารถแยกแยะความชั่วดีด้วยความเป็นกลาง เที่ยงตรง และจริงจัง มีความอาจหาญไม่กลัวผลกระทบ นอกจากนี้ยังมีความเข้มงวดจัดการความผิดใหญ่หลวงอย่างจริงจังถือเป็นคุณสมบัติของคนจริง ผู้นำชั้นปราชญ์นั้นจะแสดงออกซึ่งความเคารพต่อเบื้องบนเพื่อสอนสั่งปวงประชาในเรื่องของการทำความเคารพต่อผู้ใหญ่ และแสดงออกซึ่งความเคารพต่อเบื้องล่าง เพื่อสอนสั่งปวงประชาเรื่องการสำนึกในบุญคุณ บวงสรวงภูเขาสายน้ำเพื่อสอนสั่งปวงประชาเรื่องความเคารพต่อธรรมชาติ และเป็นประธานพิธีเซ่นไหว้บรรพชนด้วยตนเองเพื่อสอนสั่นปวงประชาเรื่องความกตัญญู แนวทางหรือวิธีการที่สำคัญที่ปรากฏในจารึกม้วนไม้ไผ่กัวเตี้ยน เชื่อว่าปฐมภูมิหรือภาวะตั้งต้นแห่งความเป็นผู้ปกครองที่เป็นปราชญ์กับบุคคลทั่วไปนั้นต่างกันตรงที่ผู้ปกครองที่เป็นปราชญ์คือผู้ที่ขัดเกลาตนจนสามารถยับยั้งชั่งใจได้ดีกว่าคนทั่วไปที่ไม่เคยขัดเกลาตนนั่นเอง

ภาคที่ 4 ภาคตาม เป็นบทวิจารณ์หนังสือจารึกม้วนไม้ไผ่กัวเตี้ยน รากปรัชญาจีนจากสุสานสมัยจ้านกั๋ว สรุปได้ว่า จารึกม้วนไม้ไผ่กัวเตี้ยน รากปรัชญาจีนจากสุสานสมัยจ้านกั๋ว บทความส่วนใหญ่ในหนังสือเล่มนี้เป็นบทความที่หายสาบสูญไปนานกว่าสองพันปี และในบรรดาเอกสารโบราณทั้งหมดที่ถูกขุดค้นพบมีเพียงจารึกม้วนไม้ไผ่แคว้นฉู่ แห่งกัวเตี้ยนเท่านั้นที่เก็บรักษาเอกสารก่อนยุคราชวงศ์ฉินไว้ในสภาพค่อนข้างสมบูรณ์ ที่สำคัญคือหนังสือเล่มนี้ได้มีดำริจากอาจารย์ที่ปรึกษาประจำสำนักหยวนอวิ้นซานฝาง ให้จัดทำหนังสือจารึกม้วนไม้ไผ่กัวเตี้ยนโดยให้ตีพิมพ์เป็นฉบับจำนวนจำกัดคือ 800 เล่ม

และจัดจำหน่ายเพียง 500 เล่มเท่านั้น จะไม่มีการจัดพิมพ์ซ้ำอีกไม่ว่ากรณีใด และอีก 300 เล่ม ทางสำนักพิมพ์ได้สุ่มส่งมอบให้กับมหาวิทยาลัยต่างๆ ในประเทศไทย อีกทั้งหนังสือเล่มนี้ยังได้รับคำแนะนำจากนักวิชาการระดับชาติที่มีความเชี่ยวชาญด้านปรัชญาเต้าลัทธิขงจื้อ และศาสนาพุทธฝ่ายมหายาน นั่นคือท่านศาสตราจารย์โหลว อี่ว์เลี่ย 樓宇烈 บรมครูอาวุโสวัย 89 ปี จากคณะปรัชญามหาวิทยาลัยปักกิ่ง นอกจากจะให้เกียรติเขียนอธิบายเนื้อหาในหนังสือเล่มนี้แล้ว ท่านยังเป็นที่ปรึกษาในการจัดทำหนังสือเล่มนี้อีกด้วย ทำให้หนังสือเล่มนี้มีความน่าสนใจในการที่จะวิจารณ์เพื่อศึกษาแนวคิดทางปรัชญาจีนในแง่ของการปกครองของคนในยุคสมัยก่อนราชวงศ์ฉิน เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในทางปกครองหรือนำมาศึกษาเพื่อต่อยอดผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับแนวคิดทางปรัชญาจีน เมื่อวิเคราะห์ถึงความสำคัญของหนังสือเล่มนี้พบว่า

1. หนังสือเล่มนี้ได้นำเสนอแนวคิดทางปรัชญาจีนที่น่าสนใจเกี่ยวกับความประพฤติทั้ง 5 วิถีแห่งความภักดีและความสัตย์ การให้การศึกษาของผู้ปกครองที่ถ่ายทอดให้กับผู้ใต้ปกครอง ศรัทธาในคุณธรรมและความเที่ยงธรรมที่มนุษย์พึงมีต่อกัน การจัดการระเบียบความสัมพันธ์ของคนในสังคมให้มีความสงบเรียบร้อย โดยใช้คุณธรรมที่มีความสอดคล้องกับหลักธรรมชาติหรือเต๋า ความไร้อัตตาตัวตน ความเที่ยงธรรม ในการที่จะจัดการกับสรรพสิ่งด้วยปริมาณที่มีความเหมาะสมพอดีตามความจำเป็น และมีความสอดคล้องกับวิถีแห่งธรรมชาติ จึงมีความน่าสนใจ การที่จะศึกษาวิจัยและพัฒนาเพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการปกครองในยุคปัจจุบัน

2. นอกจากหนังสือเล่มนี้จะมีความสำคัญเกี่ยวกับเนื้อหาปรัชญาการปกครองที่น่าสนใจแล้ว ในแง่ของการค้นพบเชิงประวัติศาสตร์แล้วบันทึกไม้ไผ่กัวเตี้ยนนี้ เป็นการค้นพบที่มีความสำคัญระดับชาติเลยก็ว่าได้ เพราะในยุคสมัยขงจักรพรรดิจิ๋นซีฮ่องเต้ มีเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญที่เกิดขึ้น คือ การเผาตำราและฝังนักปราชญ์จำนวนมากเป็นเหตุให้สูญเสียนักคิดและตำราหรือคัมภีร์ที่เป็นแก่นดั่งเดิมทางปรัชญาจีนเป็นจำนวนมาก ดังนั้นการขุดค้นพบจารึกม้วนไม้ไผ่สมัยจ้านกั๋วนี้ ถือว่าเป็นเอกสารที่ทำให้ประวัติศาสตร์จีนต้องชำระกันใหม่เป็นข้อมูลที่มีความเก่าแก่ และรักษาข้อมูลแนวคิดทางปรัชญาดั่งเดิมเอาไว้อย่างสมบูรณ์ที่สุดในเวลานี้

3. หนังสือเล่มนี้ถือว่าเป็นหนังสือแปลต้นแบบที่สามารถใช้ในการศึกษาเรียนรู้แนวคิดทางปรัชญาจีนในรูปแบบแปลภาษาไทย โดยปัจจุบันมีการก่อตั้งสำนักหยวนอวิ้นซานฟาน ศูนย์ศึกษาวิจัยและเผยแพร่วัฒนธรรมจีนในประเทศไทย โดย นายชัชชล ไทยเขียว ผู้ก่อตั้ง ยังสามารถหาความรู้และข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ Facebook สำนักหยวนอวิ้นซานฟาน เป็นช่องทางในการแรกเปลี่ยนเรียนรู้เนื้อหาทางปรัชญาจีนและข้อมูลการแปลตำราจีนที่น่าสนใจอีกจำนวนมาก เพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัยต่อไป

สรุป

ความนิยมปรัชญาจีนในประเทศไทยหรือตำราวิชาการที่เกี่ยวกับความรู้ในทางปรัชญาจีนที่เป็นสำนวนภาษาไทยนั้นยังมีจำนวนไม่มาก อาจจะเนื่องมาจากความลึกซึ้งและการตีความที่ต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้ความสามารถในทางอักษรโบราณ และในทางปรัชญาจีนในการจัดทำหนังสือจารึกม้วนไม้ไผ่กัวเตี้ยน รากปรัชญาจีนจากสุสานสมัยจ้านกั๋วนี้ ถือเป็นโครงการความร่วมมือทางวิชาการไทย-จีน นับว่าเป็นหนังสือเล่มหนึ่งที่มีความสำคัญในการศึกษาปรัชญาจีน จารีตประเพณี หรือประวัติศาสตร์ที่มีความสำคัญ เพราะการศึกษาปรัชญาจีนนอกจากจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการแปลอักษรภาษาจีนแล้ว ยังต้องเป็นผู้ที่มีความแหลมคมในทางปรัชญาจีนในการที่จะตีความอักษรเหล่านั้นออกมาให้ลึกซึ้งตามเจตนารมณ์เดิมของเหล่าบรรดานักปราชญ์จีนโบราณ และการจะแปลปรัชญาจีนเหล่านั้นให้ออกมาเป็นภาษาไทยให้มีความบิดเบือนน้อยที่สุด ก็ต้องอาศัยความร่วมมือกันของนักวิชาการผู้มีความรู้ทางอักษรศาสตร์และทางปรัชญา ทั้งทางฝ่ายไทยและฝ่ายจีน การทำงานร่วมกันที่ผสานกลมกลืนกันในลักษณะนี้ต้องอาศัยกำลังทางสติปัญญา ความอดทน และความสามัคคีมากพอสมควร จึงจะสามารถชุบชีวิตปรัชญาที่สูญหายไปกว่าสองพันปี ให้กลับมามีชีวิตเพื่อเป็นแนวคิดทางเลือกทางการศึกษาในการขัดเกลาจิตใจคนยุคใหม่ที่เริ่มจะมีความเสื่อมโทรมทางจิตใจในยุคปัจจุบัน

ทัศนะวิจารณ์

การวิจารณ์หนังสือ “จารึกม้วนไม้ไผ่กัวเตี้ยน รากปรัชญาจีนจากสุสานสมัยจ้านกั๋ว” ถอดความโดย ศาสตราจารย์หวาง สือ (王寘) ผู้วิจารณ์ได้พบประเด็นที่เป็นจุดเด่น และจุดที่ควรเพิ่มเติม ซึ่งปรากฏอยู่ในหนังสือเล่มนี้เพื่อเป็นการเติมเต็มหนังสือเล่มนี้จึงจำนำประเด็นต่างๆ ที่พบมาเพื่อวิจารณ์ ดังนี้

1. จุดเด่นของหนังสือ แบ่งเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

1.1 ในเรื่องของสำนวนการตีความในจารึกม้วนไม้ไผ่กัวเตี้ยน มีสำนวนที่ลึกซึ้งในทางปรัชญาจีนเพราะได้รับความเมตตาจากนักปราชญ์ที่มีความรู้ในทางปรัชญาจีนในการถอดความ ทำให้สำนวนในจารึกม้วนไม้ไผ่กัวเตี้ยนมีความลึกซึ้งตรงไปตรงมา จึงทำให้ผู้ศึกษาได้ถึงกลิ่นของสภาพบริบททางสังคมจีนในยุคโบราณผ่านตัวอักษรและวิธีการแก้ไขปัญหาของคนในยุคก่อนที่มีความลึกซึ้งที่อาศัยคุณธรรมเป็นตัวนำ จึงมีสำนวนที่มีความงดงามควรค่าแก่การศึกษาเพื่อนำมาประยุกต์ปรับใช้กับยุคปัจจุบัน

1.2 คุณค่าที่ได้รับจากการอ่านหนังสือจารึกม้วนไม้ไผ่กัวเตี้ยน ในการอ่านงานทางปรัชญาหากอ่านให้จบๆ เล่มผ่านๆ ไป อาจจะได้คุณค่าแท้จริงของปรัชญานั้นน้อยกว่าการพยายามค่อย ๆ อ่านค่อย ๆ คบคิดอย่างแยบคายผ่านตัวอักษร ในจารึกม้วนไม้ไผ่กัวเตี้ยนนี้ก็เช่นกัน ถ้าอ่านโดยพิจารณาโดยแยบคายแล้วจะทำให้พบกับคมวาทีของนักปราชญ์จีนยุคก่อน ที่สอดแทรกแนวคิดผ่านสำนวนสั้น ๆ แต่มีความหมายที่ลึกซึ้ง ยกตัวอย่างเช่นคำว่า “คนโง่” ถ้าตามสำนวนแปลที่เราอาจจะเคยพบก็อาจจะมี

ว่า เบาปัญญา กังฉิน หรือคำว่าคนพาล แต่ในสำนวนที่ปรากฏในจารึกม้วนไม้ไผ่กัวเตี้ยนมีคำว่า “คนปัญญาเล็ก” เชื่อว่าหลายๆ คนอาจจะไม่เคยได้ยินได้ฟังคำนี้มาก่อน ถือเป็นสำนวนที่มีคุณค่าทั้งในแง่ของปฏิภาณในการใช้ภาษาหรือการนำมาคบคิดต่อยอดทางปรัชญา ในจารึกม้วนไม้ไผ่กัวเตี้ยนยังพบสำนวนที่มีคุณค่านี้อีกหลายสำนวน

1.3 อิทธิพลที่มีต่อสังคมในยุคปัจจุบัน จารึกม้วนไม้ไผ่กัวเตี้ยนถือเป็นหนังสือที่บันทึกแนวคิดทางปรัชญาเชิงจริยศาสตร์สังคมของจีนในยุคจ้านกั๋ว ดังนั้นหนังสือเล่มนี้จึงมีอิทธิพลอย่างมากต่อสังคมในยุคปัจจุบัน หากนำหลักและวิธีการบางส่วนหรือทั้งหมดมาประยุกต์ปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพบริบทสังคมในยุคปัจจุบัน ก็อาจจะเป็นการชุบชีวิตระบบจารีตประเพณีที่ดีงามในอดีตกลับมาเยียวยาจิตใจคนในยุคปัจจุบัน เพราะในบันทึกเล่มนี้เป็นการอธิบายถึงแนวทางของศีลธรรม ความสัตย์ จารีต และความเที่ยงธรรม ที่มนุษย์หรือคนในสังคมควรจะปฏิบัติต่อกันเพื่อให้เกิดมนุษยธรรมขึ้นแก่บุคคลในสังคม และเมื่อบุคคลในสังคมมีมนุษยธรรมที่ดีต่อกันแล้วเชื่อว่าปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมจะเบาบางลง เป็นพลวัตที่ขับเคลื่อนสังคมไปในทางที่ดี เพราะการขัดเกลาบุคคลให้มีมนุษยธรรมนั้นเป็นคุณธรรมที่ทำให้มนุษย์แตกต่างจากสัตว์อื่นคือมีจิตใจที่สูง นั่นเอง

2. จุดที่ควรเติมเต็มในหนังสือ มี 2 ประเด็น

2.1) หนังสือจารึกม้วนไม้ไผ่กัวเตี้ยนเป็นหนังสือที่ถือว่าควรค่าแก่การศึกษาเรียนรู้ เพราะเป็นข้อมูลเก่าแก่ที่อาจจะยังหลงเหลืออยู่ เป็นตำราที่เรียบเรียงก่อนตำราเมิ่งจื๊อ และเป็นช่วงที่ลัทธิขงจื๊อกำลังก่อตัวขึ้นจึงถือว่าเป็นบันทึกข้อมูลที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์อย่างมาก จึงสมควรที่จะมีการตีพิมพ์ในจำนวนที่เพียงพอต่อความต้องการกับบุคคลทั่วไปหรือนิสิตนักศึกษาที่มีความสนใจปรัชญาจีน แต่จารึกม้วนไม้ไผ่กัวเตี้ยนเล่มนี้ทางสำนักพิมพ์จัดพิมพ์แบบ limited edition คือพิมพ์ครั้งเดียวแล้วจะไม่มีการพิมพ์ซ้ำอีกไม่ว่ากรณีใด ๆ ในเรื่องนี้จึงมองว่าเป็นจุดที่ควรเติมเต็มอย่างมาก ควรจะมีการจัดพิมพ์ให้มากกว่านี้

2.2) สืบเนื่องมาจากหนังสือจารึกม้วนไม้ไผ่กัวเตี้ยนมีการจัดพิมพ์ที่มีจำนวนน้อย ดังนั้นจึงพบอรรถาธิบายบางหน้าที่ดูเหมือนจะมีเนื้อหาน้อยเกินไป บางหน้าก็ดูจะมีเนื้อหาโล่ง ๆ เกินไป ควรจะมีอรรถาธิบายที่ช่วยเติมเต็มองค์ความรู้มากกว่านี้ก็น่าจะเป็นประโยชน์กับผู้สนใจศึกษาปรัชญาจีนจากจารึกม้วนไม้ไผ่กัวเตี้ยนได้ไม่น้อย และการจัดวางตัวอักษรก็ยังดูไม่ค่อยสมส่วนอาจจะเนื่องมาจากเนื้อหาและอรรถาธิบายที่มีน้อยจึงทำให้ทางสำนักพิมพ์เลือกใช้ฟอนต์ตัวอักษรที่มีขนาดใหญ่ จึงทำให้บางช่วงของความรู้สึกก็แอบรู้สึกว่าเนื้อหาที่ได้มาอาจจะยังไม่คุ้มกับเงินที่เสียไป หนังสือเล่มนี้มีจุดขายอยู่ที่ความเป็น limited edition จึงมีราคาที่ค่อนข้างสูงโดยราคาอยู่ที่ 1,460 กับจำนวน 335 หน้า ถือว่าเป็นหนังสือเล่มหนึ่งที่มีราคาสูง ควรจะได้รับการปรับปรุงแก้ไขดังที่ได้บรรยายมา

เอกสารอ้างอิง

ศาสตราจารย์ หวาง สือ. (2565). จารึกม้วนไม้ไผ่กัวเตี้ยน รากปรัชญาจีนจากสุสานสมัยจ้านกั๋ว 郭店楚簡選譯, ชัชชล ไทยเขียว ผู้แปล, พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.